

Borratxeres, sexe i poesia: 100 anys de Bukowski

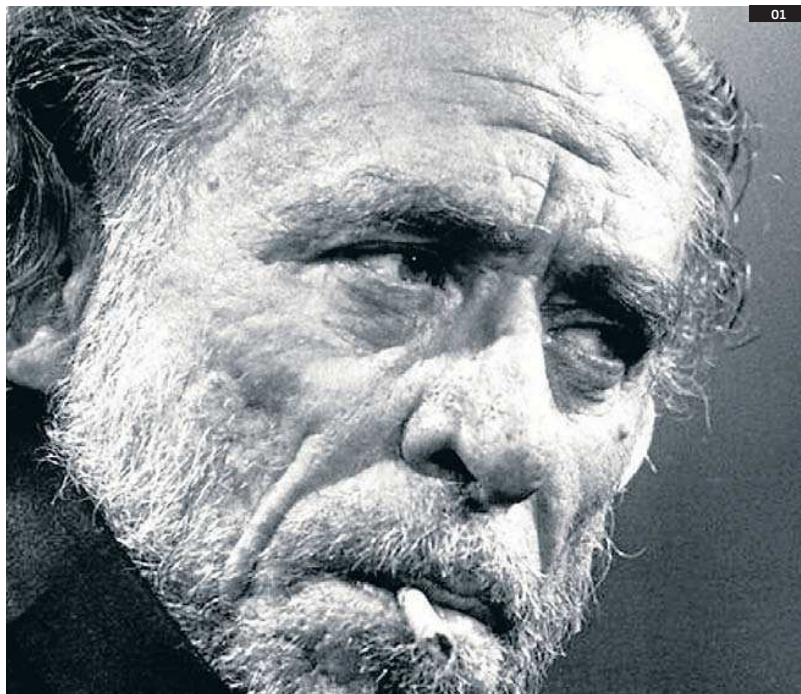
Escriptors bukowskians reivindiquen l'humanisme de l'autor de 'Mujeres' i 'La màquina de cardar'

XAVI SERRA
BARCELONA

"Aquest és el problema de la beguda, pensava, mentre em servia una copa. Si passa alguna cosa dolenta, beus per oblidar; si passa alguna cosa bona, beus per celebrar; i si no passa res, beus perquè passi alguna cosa". Això escrivia a *Mujeres* Charles Bukowski (Andernach, Alemanya, 1920 - San Pedro, Califòrnia, 1994), escriptor i poeta que va convertir la seva vida sòrdida i als marges del somni americà en la matèria principal d'una obra immensa en la seva dimensió humana: plena de sexe, dolor, solitud, desencant i sentit de l'humor. Va ser un dels primers escriptors nord-americans a retratar en primera persona el submón de l'alcoholisme i la prostitució. I ho va fer amb un realisme brut, cruent i, tanmateix, no exempt de certa poesia salvatge i bellesa.

El 2020 es compleixen 100 anys del naixement d'un autor de culte que, gràcies a la seva naturalesa provocadora i *underground*, ha servit perquè molts adolescents s'iniciessin en la literatura adulta com qui descobreix un plaer prohibit. Aquest va ser el cas d'Empar Moliner, que va escriure el pròleg d'una de les poques edicions en català de Bukowski, la del recull de contes *La màquina de cardar* (Edicions 62). Moliner recorda que un dia va fer campana de l'institut per anar a la llibreria Carbó de Granollers: "Vaig anar a parar a la b de casualitat i vaig agafar un llibre de Bukowski, *Mujeres*. Me'l vaig començar a la parada de la Sagalés i de sobte el món se'm va eixamplar d'una manera brutal. Després m'ho vaig llegir tot, de Bukowski. I m'agradava tant que algun cop vaig anar al canòdrom de la Meridiana per veure les carreres, com feia ell".

L'escriptor Max Besora també va descobrir Bukowski durant l'adolescència, quan llegia els autors de la Generació Beat. "Ell també hi era, allà, però als marges, anava per lliure", diu. "M'agrada molt l'honestat brutal que gasta, una visió cínica del món que no trobes en la prosa dels *beatniks*". Un altre tret diferencial de Bukowski és que era, essencialment, un escriptor de classe obrera que fins als 50 anys va malviure de feina en feina sense poder viure de la literatura. "Els seus temes eren els diners, les dones, el vi i les carreres de cavalls -apunta Besora-. Amb només quatre coses

01. Charles Bukowski ha sigut recuperat per Anagrama amb motiu del seu centenari. ULF ANDERSEN / ANAGRAMA 02. Dibuixos de Bukowski inclosos a *La enfermedad de escribir*. ANAGRAMA

basteix tota una obra, però és que el seu èxit rau en la sinceritat amb què escriu".

Com apunta Besora, a Bukowski se l'ha relacionat sovint amb la Generació Beat, però és correcte situar-lo al costat de Jack Kerouac, Allen Ginsberg i William Burroughs? Així ho creu Angel Tejerín, de la Llibreria On The Road, tot i que reconeix que el mateix Bukowski defugia aquesta associació. Anagrama acaba de publicar un recull de correspondència de l'autor, *La enfermedad de escribir*, en què Bukowski carrega contra autors de Generació Beat, tot i que també s'escriu amb un dels seus fundadors, Lawrence Ferlinghetti. "El que

Plaers
"És un escriptor que estima la vida", opina Empar Moliner

unex Bukowski als *beat* és que tots porten a la literatura les pors, les misèries i les addiccions de la gent -diu Tejerín-. Això és el que els va diferenciar de la majoria d'autors nord-americans de l'època, que escriuien en clau política o històrica. Si Bukowski critica els *beat* és més per enveja que altra cosa".

Més enllà del clixé

Un fenomen estrany és que, igual que Bukowski sol devorar-se durant l'adolescència, també sol quedar oblidat a la llibreria un cop va passant el temps. "És cert, jo no hi he tornat, però crec que el disfrutaria igual -diu Besora-. Hi ha un altre Bukowski més enllà del clixé del borratxo i les putes, una força i una ràbia acumulada que em recorden molt Louis Ferdinand Céline". Per a Moliner, el problema és que a Bukowski "se l'ha llegit molt malament", parant atenció només a "la cosa pornogràfica" i deixant passar el seu profund humanisme. "És un escriptor que estima la vida i que sent curiositat per tots els plaers -diu Moliner-. En ell hi ha una tendresa meravellosa. Raymond Carver no es podria entendre sense Bu-

kowski i Richard Ford també n'és deutor".

"El problema és que amb 20 anys tothom llegeix les novel·les de Bukowski però als 40 toca llegir la poesia", apunta el poeta i periodista Andreu Gomila. "Si llegeixes la seva poesia, sembla una altra persona, és una literatura molt més íntima". Gomila compara l'obra lírica de Bukowski amb la de John Ashbery. "No és la típica poesia confessional ianqui, sinó que tira per una línia més experimental, a voltes juganera. Aquí estaria entre Brossa i Vinnyoli: té el gust per experimentar de la poesia brossiana i la volada vinyoliana d'anar més enllà i buscar l'essència de l'ésser humà". La comparació arribaria, "salvant les distàncies", fins a Enric Casasses: "La gent té la imatge aquella de Casasses amb els cabells llargs a l'escenari però ell és qui ha recuperat Juli Vallmitjana i molts altres. Amb Bukowski passa el mateix, va ser ell qui va rescatar John Fante de l'oblit".

Novetats bukowskianes

Amb motiu del centenari de Bukowski, Anagrama ha recuperat en un sol volum de la col·lecció *Compendium* les dues novel·les protagonitzades per l'*alter ego* de l'escriptor, Henry Chinaski. *La senda del perdidor* són les memòries d'infantesa i adolescència de l'escriptor, marcades per la figura despòtica del pare, i és segurament la seva novel·la més sensible i emocionant. *Hollywood*, en canvi, segueix un Chinaski ja madur i reconegut durant tot el procés de creació de la pel·lícula *Barfly*, que va dirigir Barbet Schroeder amb Mickie Rourke i Faye Dunaway de protagonistes. El llibre és un testimoni implacable de les interioritats del món del cinema, ple de moments delirants i cameos de Sean Penn, Madonna i Francis Ford Coppola.

Anagrama també ha publicat dues referències inèdites: *Las campanas no doblan por nadie* és un recull d'articles i contes apareguts en revistes i diaris i algun text no publicat anteriorment. *La enfermedad de escribir*, per la seva banda, reuneix la correspondència de Bukowski amb editors, amics i col·legues com Henry Miller; és un Bukowski sense filtre, que escriu tal com raja, en carn viva, amb la literatura com a obsessió principal. I conté una sorpresa: la reproducció dels dibuixos amb què l'escriptor decorava les seves cartes. ■

